

Fouit.gr, 22.4.2018: Κανένας ταξιδιωτικός οδηγός της Καστοριάς δεν μιλάει για την Εβραϊκή Κοινότητα, κανένα επίσημο διαφημιστικό φυλλάδιο, μόνο σιωπή και ενοχή παντού.

Και ξαφνικά η πόλη άδειασε. Τέλη του Μάρτη του 1944 εξαφανίζονται από το κέντρο της πόλης οικογένειες με παιδιά, νέοι, γέροι, φίλοι, γείτονες, συνάδελφοι, εκατοντάδες κάτοικοι, χιλιόχρονη ιστορία που χάνεται σε μια μαύρη στιγμή της ιστορίας.

Από το Τζαμί μέχρι την Μητρόπολη, την Τσόντου Βάρδα και την Εβραΐδα, την πλατεία Ομόνοιας και το μισό Τσαρσί, το εβραϊκό. Άδεια η καρδιά της πόλης. Χάθηκαν όλοι, γυναίκες, άντρες, παιδιά, τα φορτηγά τους φόρτωσαν από το άγαλμα του Χριστόπουλου και στιβαγμένους έτσι τους μετέφεραν στο Αμύνταιο για να πάρουν το τραίνο του χαμού.

Έμειναν πίσω τα φαντάσματα, η σιωπή, το κενό, η λεηλασία και τα σπασμένα τζάμια των σπιτιών και της Συναγωγής, άδειασαν τα κελάρια με τα τρόφιμα και τα βαρέλια με τα κρασιά. Ακόμα και τους νεροχύτες και τα φωτιστικά ξηλώσανε, όσα δεν άρπαξαν οι Γερμανοί τα άρπαξαν οι υπόλοιποι Καστοριανοί. Ήταν Κατοχή και ο κόσμος πεινούσε και είχε ανάγκη από τα πάντα λένε. Εντάξει, μπορεί να είναι και έτσι, να το δεχτούμε.

Και όταν επέστρεψαν μετά, όσοι ελάχιστοι επέστρεψαν από την κόλαση, αυτοί οι 35 άνθρωποι, τι βρήκαν πίσω στην πατρίδα τους, την αγαπημένη Καστοριά; Αυτοί που ζήτησαν από τους χριστιανούς φίλους τους να φυλάξουν τα τιμαλφή που τους εμπιστεύτηκαν, εκείνα τα ελάχιστα ενέχυρα ελπίδας, τι πήραν πίσω; Τα σπίτια τους, πού πήγαν τα σπίτια τους.

Τα λεφτά και οι λίρες ξοδεύτηκαν, και ας ήτανε γιατροί και δήθεν αξιόπιστοι και αξιοσέβαστοι συμπολίτες εκείνοι που καταχράστηκαν την εμπιστοσύνη και τα μετρητά των κάποτε φίλων. Τα γράφουν τα βιβλία αυτά αλλά και οι μαρτυρίες όσων τα έζησαν τα επιβεβαιώνουν. Κανείς δεν ντράπηκε να φάει τα κλεμμένα, και να μην επιστρέψει τίποτα στο τέλος. Υπάρχουν ονόματα και ιστορίες που γράφτηκαν, όποιος θέλει να γνωρίζει, γνωρίζει. Αλλά αλίμονο, πώς, αυτά δεν λέγονται για τις καλές δήθεν οικογένειες της πόλης μας, ρίξε στάχτη στα μάτια της ιστορίας, μη μιλάς, αυτά δεν λέγονται. Οι Γερμανοί διαπράττουν το έγκλημα, τα ρέστα δικά μας.

Και η μνήμη, η ιστορία του τόπου, η μνήμη της χιλιόχρονης ιστορίας τόσων και τόσων οικογενειών; Ούτε την μνήμη να σώσουμε, και αυτή στην μαυρίλα και στο σκοτάδι της λησμονιάς. Για να κρύψουμε μαζί και τις ενοχές και το έγκλημα, το μικρό και το μεγάλο.

Μέχρι σήμερα, κανένας ταξιδιωτικός οδηγός της πόλης δεν μιλάει για την Εβραϊκή Κοινότητα, κανένα επίσημο διαφημιστικό φυλλάδιο για ντόπιους και τουρίστες, καμία γραμμή για τους Εβραίους της Καστοριάς, μόνο σιωπή, και ενοχή, παντού. Δεν φτάνουν χίλια χρόνια για να μπεις στην ιστορία; Πόσα χρειάζεται για να μπεις στην ιστορία;

Όλοι οι δήμαρχοι που πέρασαν από τότε μέχρι σήμερα, όλοι στην ίδια μυστήρια σιωπή. Μούγκα παντού. Και γκρέμισμα, και μετά δήθεν κλάμα και μετάνοια για τα γκρεμισμένα, η υποκρισία στο μεγαλείο της.

Θα υπήρχε η γούνα στην Καστοριά με την ιστορία που έχει, αν δεν την προωθούσαν τα εμπορικά δίκτυα των Σεφαραδιτών από την Καστοριά στα Βαλκάνια και τις παραδουνάβιες πολιτείες από τον 17ο αιώνα; Θα ήταν άραγε η Καστοριά αυτή που είναι χωρίς την συμμετοχή των Εβραίων της; Γιατί δεν μιλάμε για αυτούς τους Έλληνες, δεν είναι οι Εβραίοι Έλληνες; Τι είναι τότε; Τι είδους πολίτες είναι, έχουν μόνο υποχρεώσεις αλλά όχι δικαιώματα;

Οι γελοίοι μύθοι στο μεταξύ ανακυκλώνονται ακόμα και αυτή την ώρα. Δεν πληρώνουν λέει φόρους οι πολίτες εβραϊκού θρησκευματος. Ε, να γίνουμε Εβραίοι να απαλλαγούμε όλοι οι πολίτες της Ελλάδας από την φορολόγηση, τόσο απλό. Και όμως, τέτοια κουβεντιάζουν οι κοσμοπολίτες και παντογνώστες Καστοριανοί. Είναι μια σκέτη φρίκη η ημιμάθεια και η ανόητη βλακεία, εξοργίζει.

Έχω και μια άλλη θεωρία για την κατάντια της πόλης και την ερήμωση του «ιστορικού κέντρου» που ταυτίζεται απόλυτα με την Εβραϊκή συνοικία, δρόμο προς δρόμο.

Αυτή η πόλη φάντασμα, έγινε έτσι γιατί η ενοχή της σιωπής είναι το ίδιο απέραντη και η θεία δίκη δεν μπορεί να αφήσει το έγκλημα ατιμώρητο. Ανάμεσά μας υπάρχουν άνθρωποι που έστησαν περιουσίες και φήμη πάνω στον θάνατο και την καταστροφή των άλλων. Και κάποιοι με πείσμα θέλουν να μας κάνουν να ξεχάσουμε πως υπήρχαν Εβραίοι και κάποιοι άλλοι είπαν, ε δεν έγινε και τίποτα που έφυγαν. Έγινε όμως, δεν το βλέπετε; Κάντε μια βόλτα στο εβραϊκό το Τσαρσί και θα το δείτε, και ο τυφλός μπορεί να το δει. Σκεφτείτε τα όλα αυτά για λίγο.

Ξέρω πως δεν αρέσει καθόλου να λέγονται δημόσια τέτοια πράγματα αλλά είμαι σίγουρη πως κάποιοι ελάχιστοι θα το εκτιμήσουν, δεν μπορεί να είμαι μόνη μου με τέτοιες σκέψεις, αποκλείεται. Και οι υπόλοιποι ας ενοχληθούν, δεν πειράζει καθόλου. Αιωνία τους η μνήμη.

[Ιστοσελίδα Fouit.gr](http://Fouit.gr), 22.4.2018, της Σουλτάνας Ζορπίδου